

Ірина
ОПІЛАТ

Жіночі історії

Деякі історики стверджують, що в Україні з давніх давен панував матриархат. Пояснюють це тим, що українські чоловіки гаяли свій час десь у районі Запорізької Січі, періодично вимахуючи шаблями. На жінок була покладена вся важка робота й охорона сімейного вогнища. І національний жіночий характер в тих умовах так загартувався, що перепадало від жінок навіть чоловікам. В ті години, які вони проводили вдома.

Деякі ж сучасні чоловіки, яким ще не відмовив інстинкт самозбереження, стверджують, що такого (а саме: матриархату в Україні) бути не могло, тому що не могло бути ніколи. Позиція їхня абсолютно логічна: краще займатися проблемами жіночої свободи, аніж проблемами економічними. Але так чи інакше, мужній характер української жінки увійшов в історію і став предметом анекдотів, байок, пісень та інших різновидів фольклору.

Але чи то часи настали інші, чи то український менталітет зазнав непоправних змін, але з приводу сучасного становища української жінки можна тільки сумно зітхати. Куди не глянь - чи то в журнали й газети, чи на телеекран - жінка розглядається як неов'язковий додаток до чоловіка, а основне її, жінки, завдання, на погляд засобів масової інформації, - стати додатком обо-

в'язковим. До того ж, цю позицію займають сьогодні як чоловіки-можновладці, так і самі жінки. Щодо чоловіків, з ними й так все зрозуміло, а от коли декларуванням подібних сентенцій займається жінка...

Друкованих ЗМІ, присвячених жінкам, у нас безліч: журнали "Наталі", "Єва", "Ти, єдина", "Пані", газета "Петровна", "Интересная газета для женщин" тощо. Більше того, всі видання, що не присвячені спеціально жіночим проблемам, часто розраховані саме на жінок, як на свого основного читача. Але погортайте журнал "Наталі" чи "Єва". У будь-якого нормального чоловіка має виникнути бажання тікати якнайдалі від особи, яка регулярно ці журнали читає. Адже там, окрім рецептів екзотичних страв, пишуть про те, як би видурити в чоловіка зайву сотню доларів, щоб купити собі сумочку, чи як би так себе поводити у ліжку, аби ваш чоловік не здогадався, що у вас є коханець. Основна професія, якій, на думку цих видань, може присвятити себе жінка, - це секретар-референт. У кращому разі - модель. У гіршому - хатня робітниця. Про те, що жінка може бути лікарем, вчителем або навіть головою якоїсь комерційної фірми, мова не йде. Втім, як і про те, що жінка може бути наділена інтелектом або навіть (страшно подумати!) сама заробляти собі на прожиття. Один мій знайомий (чоловік, між іншим) колись влучно висловився, що всі ці видання для повій. У кожному разі, саме на таку психологію вони розраховують і саме її у своїх читачок виховують.

Те саме відбувається з телебаченням, з єдиною різницею: суто жіночих програм на телебаченні менше, ніж суто жіночих періодичних видань. Втім, саме на жінок розраховані численні телесеріали, різноманітні телеігри, більшість кінофільмів (в основному середнього гатунку), всілякі ток-шоу, шок-шоу і просто шоу.

Більшість телепрограм, присвячених жіночим проблемам, базуються на матеріалах згаданої періодики. Програма

"Пані", наприклад, починалася як продукт спільного виробництва ICTV з журналом "Єва", й творча група колективно начитувала матеріали цього журналу за кадром. Сьогодні, здається, журнал і програма існують окремо, щоправда, нічим одне від одного не відрізняючись.

Так чи інакше, програма "Пані" й подібні до неї мають форму тележурналу, що складається з кількох сюжетів та ведучої з чарівною посмішкою. Сюжети переважно або платні (на замовлення), або ні про що. Мова не йде про художню цілісність, концепцію та решту розумних речей, що, напевне, не знайомі творцям цієї продукції. Програму "Пані" хвилюють кілька проблем, а саме: рецепти французької кухні, (що приготувати за допомогою ох! яких смачних кубиків "Maggi"), декілька прийомів самозахисту, деякі питання одягу та косметики. Іноді то в одній, то в іншій програмі промайне зустріч з якоюсь цікавою (на думку творців програми) жінкою. Про те, що в жінок взагалі можуть існувати проблеми, окрім сухої шкіри та, перепрошую, критичних днів, працівники телебачення не підозрюють.

Про це не здогадується і керівництво каналів, оскільки, навіть таких програм, як "Пані" і їй подібних, на УТ мало. А жіночі програми таки потрібні, й вони можуть бути ще й економічно вигідним. Та чи то керівники телеканалів не розуміють актуальності цієї проблеми, чи взагалі на існування жіночої статі не зважають, тож доводиться радіти бодай тій самій "Пані".

Кому не можна закинути щодо неуваги до жінок, то це телеканалу "Гравіс". Ось де справді краса рятує світ. Адже дев'яносто відсотків ефірного часу зайнято красунями від "Гравісу", які займаються аеробікою. Тут раз на три місяці змінюють обличчя красунь і танцювальні па. Та застерігаю, бажаючи зберегти фігуру, краще телевізор не вмикайте, оскільки аеробіки цей марафон не стосується. Гарненькі молоді дівчатка просто демонструють свої

чарівні сідниці в лайкових колготках.

Хоча жінкам на українському телебаченні уваги приділено мало, проте всі програми про косметику, здоров'я, а то й просто всілякі ток-шоу дивляться переважно жінки. Сюди належать і рецепти Зубицьких, і програми "Моветон" та "Подіум" (чи той одяг, який вони демонструють, можна носити?), і "Табу", і "СВ-шоу".

Програма з центральною героїнею Віркою Сердючкою, а це, як ви знаєте, Андрій Данилко, пропонує гротесковий образ української жінки - чи то провідниці, чи то працівника метрополітену, чи адміністратора готелю (а саме на цей соціальний прошарок орієнтується А.Данилко). Безумовно, образ цікавий і кумедний. Але тільки в одній-двох трьох мініатюрах. Повне ж перевтілення актора в цей образ, так само, як і місцезнаходження цього образу не тільки в центрі програми, а вже й в центрі рекламної політики каналу, викликає обурення. Й дивує факт всенародної популярності хлопчика, що сам вже перетворився на особу невизначеної статі, та терпимість народу до знущання над самим собою. Сатира - чудовий жанр. Пародія, до речі, теж. Але яка культура насаджується за допомогою такої програми? І про яку європейську державу може йти мова, якщо суржилом розмовляє не тільки народ, а й його кумир?

Почала кар'єру ведучої Ада Роговцева. Щовечора ми можемо тішитися її обличчям на каналі "Заграва". Хоча звук при цьому краще вимикати. Бо одна й та сама програма повторюється щодень протягом трьох тижнів. Боляче дивитися на геніальну актрису, яка безпорадно борсається у вирі телевізійного простору.

Кар'єру телевізійної ведучої почала ще одна відома актриса - Тетяна Назарова. Вона веде якусь дивну жіночу програму, яка то міняє назву, то час виходу в ефір, то взагалі з ефіру зникає. У програмі просто не вистачає режисера, оскільки актриса перетворилася на аморфну ведучу. Сама ж

передача дублює програму "Пані", порушуючи ті самі проблеми, демонструючи схожі сюжети.

На особливу увагу заслуговувала програма "Шерше ля фам" (телекомпанія "Нарт"), бо не знайшлося ще жодної людини, в якій б вистачило терпіння простежити її життя. Або нам показують передачу трирічної давності (наприклад, прес-конференцію з Крісом де Бургом, що відбулася влітку 1996 року й останній раз демонструвалася в березні 1998), або знімають нову. Зате форма програми зрозуміла - пан Цендровський, зібравши навколо себе кількох жінок, заповнює власними сентенціями весь ефірний час. Жінки при цьому ввічливо усміхаються, вислуховуючи його монологи. Чому програма зветься "Шукайте жінку" - зрозуміти неможливо.

На каналі СТБ останнім часом з'явилося два нових ток-шоу, які й не назвеш жіночими в повному розумінні цього слова, але які є жіночими за суттю. Це ток-шоу Ірини Панич "Терези" та Марійки Бурмаки "Хто там?" Обидві програми звертаються до сімейних тем: М.Бурмака робить це на прикладі зіркових сімейних пар, І.Панич - на прикладі звичайних людей. Незважаючи на те, що проблеми обох передач однакові, не дуже якісні декорації, не завжди ґрунтовна розмова, не зовсім точно визначена концепція, все одно, слід привітати ведучих, які є одночасно й авторами програм. Це перша спроба на УТ створити повноцінне ток-шоу, і вже цьому факту можна радіти. Нарешті Україна стала на шлях професійного телебачення. Адже в обох програмах очевидним є серйозний фінансовий та професійний підхід.

А взагалі, якщо вірити ТБ, жіночих проблем у нашій країні не існує. Чи таке враження спеціально створює той, хто знає, якою силою можуть бути жінки, чи просто нікому діла немає до жіночих питань. Але коли раптом на екрані з'являються такі справжні особистості (тобто, нормальні жінки), як, наприклад, Оксана Забужко чи

Соломія Павличко, то вони здаються страшними феміністками, "синіми панчохами" та мужиками у спідниці. Як войовничою феміністкою здається на загальному тлі Марія Арбатова - співведуча російської програми "Я сама". Вона всього лише стверджує, що жінка - сама є цінність, а тому не має йти на компроміси, що суперечать її сутності. Їй викликає загальне обурення, яке можна пояснити тим, що у наших жінок знижена шкала самооцінки.

Обурення викликає й позиція студії "1+1" щодо шоу "Я сама". Створити власну жіночу програму "1+1" неспроможний. Він купує програми Юлії Меншової півторарічної давності (дешевше, ясна річ), які вже давно демонструвалися на каналі "Ютар", і показує їх у абиякому порядку.

Хоча в якому порядку їх не постав, зрозуміло, що програма "Я сама" зроблена на такому рівні, до якого далеко не тільки "1+1", а й українському телебаченню взагалі. Оскільки в програмі піднімаються справжні проблеми і висвітлюються вони різнобічно. Тут присутня і думка жінки традиційних поглядів, і фемінізована точка зору, і погляд чоловіків, і висловлювання жінок. І підготовлена ґрунтовна розмова. А в результаті - програма, що в ефірі цілу годину сприймається на одному диханні і не виглядає нікуцою, ні за вуха притягнутою.

А куцість і за вуха притягнутість - це біда українського телебачення. Біда його і в недостатній увазі до свого глядача. Цього разу - жінки. Може, керівники українських телеканалів вважають, що жінок достатньо годувати самим "милом"? Чи, може, думають, що жінки перебувають саме на такому рівні світосприйняття? Якщо це так, то варто нагадати їм відомий французький вислів: "Як би погано чоловіки не думали про жінок, будь-яка жінка думає про них ще гірше". Отож, шановні чоловіки, боронь вас Боже, довести жінок до такого стану, коли вони згадають, що в Україні колись панував матриархат...